

Žanjica.

Spisal Ksaver Meško.

Vročina, da še v senčni, odsolnčni sobi komaj diham. Ni le navadna julijska vročina, neznosna, moreča soparica je, znanilka in predhodnica nevihte. Drevje v vrtu pod oknom stoji po pol ure ali še dalje povsem nepremično, kakor bi odrevenelo v tem razgretem ozračju. Nenadoma pa potegne krepak veterni sunek, in v vejah zašumi, kakor bi jih piš s trdo roko in povsem nepričakovano zbudil iz trudnega sna, in bi v prvi nevolji in neljubem začudenju kar zaječale. Nevidna roka barva v daljavi nebo boljbolj svinčeno — še pred večerom bo nevihta.

Gledam pri oknu dol na njivo, kjer žanje so-seda, ki se tudi večkrat za hip ozre na zlovešče oblake v daljavi. Čim bolj se nebo temni, tem bolj žanjica hiti. A pol njive pred njo je še nepožeta.

„Revna žena . . .“

Že nekaj dni žanje. Navsezgodaj, ko odprem okno, je že na njivi. Če grem v hladnem jutru doli ob njivi, da opravim brevir, vidim, kako ima lice že vse potno navzlic dovolj mrzlemu vzduhu. Vedi Bog, kdaj vobče spi in ali spi. Ker do večera jo vidim na njivi; zvečer mora doma pač še kuhati in pospravljati, a zjutraj je spet na polju že ob prvi zori.

Res, uboga žena! — Mož je delavec v fabriki, a hude jeze, sicer pa zelo na lahko plat. Le prepogosto zaide v krčmo ali poskuša s fanti svoje moči na kegljišču. Kadar sedi v gostilnici ali keglja, vemo to navadno vsi v vasi. Ker govori tako močno in glasno, da ga slišimo vsaj do pol sela; ko pa ga že ima, ga sliši vsa vas.

Tako ostane denar v krčmi; za dom in za deco pa mora skrbeti žena.

Ko žanje, sedi fantič kakih štirih let ves dan v travi ob njivi; najmanjši otrok leži v starem vozičku, in z mehкими rokami trga cvetlice, ki mu jih daje starejši bratec. Zdajzdaj se poltiho nasmeji; vidi se mu, da bi rad nekaj povedal, a še ne more . . . Dva, fant in dekle, hodita v šolo; po šoli pase fant edino kravico, ki jo imajo; dekle že pomaga materi pri žetvi.

Pet jih je že zapustilo domače ognjišče in so pohiteli v svet.

„Ali se me kdaj spominjajo? In kako mislijo na mene? Hladno ali z vročo ljubeznijo, s kakršno jaz neprestano mislim nanje?“ — premišljuje revna mati menda pač marsikdaj ob delu.

Najbrž se je malokdaj spomnijo. In z ljubeznijo? Velik je svet, ubogo, ljubeče materino srce, in mnogo mladih, ljubezni željnih src živi v njem. In mlado srce bije mlademu srcu naproti . . . Tebe se bodo domislili v trpljenju in v ponižanju, v boleznih in v pomanjkanju. Ko jih ne bo več maral svet, tedaj se zateko k tebi, mati. In ti jih sprejmeš z ljubeznijo! Noč in dan boš skrbela in se boš trudila za one, ki mislijo sedaj tako malo na tebe. Še prijeten in sladek ti bo trud zanje . . .

Čuj, dete v vozičku je zajokalo.

Žanjica se vznemiri in se naglo zravna.

„Kaj jokaš, saj sem tukaj. Ali me ne vidiš, Tonče?“

Govori z najmilejšim glasom in gleda na konec njive. A k detetu se ne upa iti: preveč bi zamudila! Obenem se ozira na nepožeto rž pred seboj: o, tako mnogo jo je še!

„Natrgaj mu rož, France! Pelji ga malo! Malo ga pozibaj!“

A sedaj se oglasi še starejši.

„Lačen sem, mama!“

„Ni več dolgo do večera. Doma dobiš. Saj vidiš, da tukaj nimam.“

A doma? Menda tudi ne bo mnogo!

V daljavi, v svinčenem morju nad gorami se oglasi otlo bobnenje. S skrbjo in s strahom se ozre žanjica proti zapadu, ki grozi s temnejšim in temnejšim licem. S skrbjo in z ljubeznijo pogleda spet na otroka. Tudi za ta dela! Kako bi ji pač moglo nebo braniti, da se trudi za nju, za nedolžna in slabotna, vedno lačna, vedno kruha proseča?

Skloni se in hiti, kakor bi bilo v nevarnosti življenje, njeno ali celo ono otrok . . .

Čudovito, koliko pretrpi v kratkem človeškem življenju dobra žena in ljubeča mati . . .

